

Löpande granskning av Havs- och vattenmyndigheten 2012

Riksrevisionen har som ett led i den årliga revisionen av Havs- och vattenmyndigheten (HaV) granskat implementeringen av förordningen (2007:603) om intern styrning och kontroll (FISK), bemyndiganden, inköp som gjorts genom direktupphandling och övriga driftskostnader.

Granskningen har resulterat i iakttagelser som Riksrevisionen vill fästa HaV:s uppmärksamhet på i denna revisionsrapport.

Riksrevisionen önskar information senast 2013-01-14 med anledning av våra iakttagelser i denna rapport.

Brister i implementering av förordning om intern styrning och kontroll

HaV har under 2012 fortsatt arbetet med implementeringen av FISK med målet att den ska bli en integrerad del i den ordinarie verksamhetsstyrningen och uppföljningen. Riksrevisionen ser positivt på det arbete som utförts, men kan samtidigt konstatera att ytterligare arbete kvarstår för att HaV ska leva upp till kraven enligt förordningen.

Brister i riskanalys

Riskanalys ska genomföras både för verksamheten som helhet och för olika delar i verksamheten. Alla myndighetens väsentliga processer, såväl verksamhets- som stödprocesser, ska genomgå en riskanalys. I riskanalysarbetet ingår att identifiera, värdera och besluta om hantering av risker för att verksamhetens mål inte ska fullgöras i enlighet med de krav som framgår av 3 § myndighetsförordningen (2007:515).

I HaV:s egen arbetsrutin för arbetet med risker framgår att i samband med verksamhetsplaneringen, då mål formuleras, ska en riskbedömning göras för respektive mål. Riskbedömningen ska framgå av den handlingsplan som ska upprättas för respektive mål enligt arbetsrutinen. HaV saknar dock en heltäckande bild av vilka risker som är viktigast för myndigheten att hantera. De risker som finns beskrivna är en blandning av stora och små risker eftersom riskvärderingen görs på olika sätt i organisationen. Gemensam prioritering och värdering av risker saknas.

Brister i kontrollåtgärder

HaV ska enligt förordningen fatta beslut om hur de risker som identifierats i riskanalysen ska hanteras. Kontrollåtgärderna ska motverka riskerna. De ska utformas i förhållande till den riskanalys som har utförts och vara inbyggd i såväl organisation som rutiner. Ansvar och tidplan för kontrollåtgärder ska dokumenteras. Riksrevisionens granskning visar att flera av HaV:s kontrollåtgärder inte är konkreta och därmed svåra att följa upp. Ansvariga för kontrollåtgärderna finns inte utsedda och inte heller tidplan för när åtgärderna ska vara genomförda.

Rekommendation

Riksrevisionen *rekommenderar* HaV att fortsätta utveckla arbetet med implementeringen av FISK i verksamheten i enlighet med kraven i förordningen. HaV bör beakta det utförda arbetet inför ledningens bedömning av den interna styrningen och kontrollen, som ska göras i anslutning till underskriften i årsredovisningen, enligt 2 kap. 8 § förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag.

Bristande process för bemyndiganderedovisning

I 18 § anslagsförordningen (2011:223) anges att samtliga åtaganden som medför utgifter under kommande budgetår ska redovisas mot bemyndiganderamen. HaV har en bemyndiganderam på 155 mnkr enligt regleringsbrevet för anslag 1:12, som används till åtgärder för havs- och vattenmiljö. Riksrevisionen har granskat ca 87 % av totalt utestående bemyndigande mot beslut om bidrag, vilket motsvarar över 100 beslut.

Riksrevisionen kan konstatera att HaV under en stor del av året saknat en dokumenterad process- och rutinbeskrivning för bemyndiganderedovisningen. Vid granskning av befintliga rutiner för hanteringen av bemyndiganderamen framgick att HaV använder en excelfil för sammanställning av diarieförda handlingar avseende samtliga bemyndiganden. Excelfilen är varken lösenordsskyddad eller ligger i separat mapp med krav på behörighet. Detta medför att samtlig personal på åtgärdsenheten kan registrera och ta bort rader i filen. Avsaknaden av skydd visar på stora brister i den interna styrningen och kontrollen avseende tillförlitligheten i excelfilen och därmed även bemyndiganderedovisningen. Även internrevisionen på HaV har tagit upp brister i den interna styrningen och kontrollen avseende hanteringen av anslag 1:12 i en granskningsrapport daterad 2012-09-28¹.

I slutet av september fattade generaldirektören beslut om system för uppföljning av bemyndiganderamen för åtgärdsanslaget 1:12. Av bilagan till beslutet framgår den nya rutinen som

¹ "Internrevisionens granskningsrapport avseende Havs- och vattenmiljöanslaget 1:12 och Viltskadeanslaget 1:8".

enbart beskrivs på en övergripande nivå. Förutom att en avstämning av excelfilen ska göras en gång per månad, framgår det inte vilka kontroller som ska göras i processen.

Rekommendation

Riksrevisionen *rekommenderar* HaV att förbättra den interna styrningen och kontrollen i processen för bemyndiganderedovisningen. HaV rekommenderas också förbättra process- och rutinbeskrivning för hanteringen av bemyndiganderedovisningen samt implementera och dokumentera lämpliga kontroller i processen.

Otillåten direktupphandling

Med direktupphandling avses inköp som görs utan att föregås av skriftliga anbud från olika leverantörer. Direktupphandling får användas om kontraktets värde är lågt eller om det finns synnerliga skäl. Direktupphandlingsgränsen i lag (2007:1091) om offentlig upphandling (LOU) går vid ett totalt kontraktsvärde per leverantör om ca 285 tkr.

Riksrevisionens granskning omfattar inköp t.o.m. september månad 2012. Under denna period har direktupphandling gjorts med belopp som överstiger det lagstadgade beloppet (ca 285 tkr) från 9 leverantörer. Det samlade värdet av dessa inköp uppgår till ca 13,5 mnkr, varav ca 7 mnkr avser inköp av konsulter till IT enheten från samma leverantör. Detta belopp överskrider även det tröskelvärde som beslutats av Europeiska kommissionen och HaV borde därmed gjort en upphandling enligt bestämmelserna om upphandling över tröskelvärdena². Genom att inte tillämpa de regler som anges i LOU riskerar HaV skadeståndsanspråk och förtroendeskada för myndigheten. I de fall HaV får ersättning för konsultkostnader från EU, riskerar man även att få stå för kostnaderna själva, vilka kan uppgå till betydande belopp.

Rekommendation

Riksrevisionen *rekommenderar* HaV att inrätta processer och kontrollaktiviteter som förebygger otillåtna direktupphandlingar och säkerställer att upphandling görs i enlighet med LOU.

Felaktig belastning av villkor för sakanslag

HaV:s regleringsbrev innehåller två anslag inom utgiftsområde 20, Allmän miljö- och naturvård. Dels anslag 1:17, som är avsett för myndighetens förvaltningskostnader, dels anslag 1:12 som används till åtgärder för havs- och vattenmiljö, ett så kallat sakanslag. I regleringsbrevet har regeringen angett elva villkor för användningen av anslag 1:12. Villkor 10 anger att *högst 15 mnkr får användas för kostnader och visst arbete som uppkommer i samband med etableringen av Havs-*

² Lag (2007:1091) om offentlig upphandling

DNR: 32-2012-0632

HAVS- OCH VATTENMYNDIGHETEN
404 39 GÖTEBORG

BESLUT: 2012-12-11

och vattenmyndigheten. Riksrevisionens har noterat att HaV har belastat anslaget 1:12 avseende villkor 10 med kostnader som inte är hänförliga till etableringen av myndigheten och således bör omföras till förvaltningsanslaget. Exempel på kostnader som bokförts felaktigt är avgift till Lantmäteriet för Geodatasamverkan 2012 och avgift till ESRI avseende underhållskostnader för analysverktyg.

Rekommendation

Riksrevisionen *rekommenderar* HaV att gå igenom belastningen av anslag 1:12, villkor 10, för att säkerställa att kostnaderna får belasta ovanstående anslag enligt regleringsbrevet. Kostnader som inte får belasta anslag 1:12 ska belasta anslaget 1:17 avseende myndighetens förvaltningskostnader.

Ansvarig revisor Anne Bryne har beslutat i detta ärende. Revisor Anders Lexner har varit föredragande

Anne Bryne

Anders Lexner

Kopia för kännedom:

Regeringen

Miljödepartementet

Finansdepartementet, budgetavdelningen